

mgr Rafał Dziurla

Tytuł: Zasoby podmiotowe a ocena poznawcza sytuacji uzyskania zatrudnienia oraz satysfakcja z życia u osób głuchych i słabosłyszących w zatrudnieniu wspomaganym

Promotor: prof. dr hab. Ewa Pisula

Promotor pomocniczy:

Streszczenie

Niniejsza praca przedstawia zagadnienie zatrudnienia na otwartym rynku pracy osób głuchych i słabosłyszących uczestniczących w programie zatrudnienia wspomaganego (ZW) oraz korzystających z innych metod poszukiwania pracy, w kontekście poziomu poczucia własnej skuteczności, samooceny oraz nasilenia oceny poznawczej sytuacji stresowej i poziomu satysfakcji z życia.

Przeprowadzono dwa badania: w pierwszym uczestniczyło 96 osób, po 32 osoby w każdej z trzech badanych grup: osoby g/Głuche i słabosłyszące – uczestnicy programu zatrudnienia wspomaganego (ZW), osoby g/Głuche i słabosłyszące, które uzyskały zatrudnienie za pomocą innych niż ZW metod poszukiwania pracy (NZW 1) oraz w osoby słyszące, które uzyskały zatrudnienie za pomocą innych niż ZW metod poszukiwania pracy (NZW 2), dobranych pod kątem takich cech jak wiek, płeć, poziom wykształcenia, rodzaj edukacji i doświadczenie na rynku pracy, a także w przypadku grup osób g/Głuchych i słabosłyszących rodzaj i stopień niepełnosprawności uczestników, stopień uszkodzenia słuchu oraz status uszkodzenia słuchu rodziców. Wzięto również pod uwagę fakt uzyskania zatrudnienia w okresie od 1 do 3 miesięcy przed datą badania. Model zależności między zmiennymi był taki sam we wszystkich grupach. Odnotowano natomiast różnice międzygrupowe w zakresie nasilenia oceny poznawczej uzyskania zatrudnienia jako wyzwania oraz krzywdy/straty. W grupie ZW nasilenie oceny poznawczej uzyskania zatrudnienia jako wyzwania było wyższe niż w grupie NZW 1. Nasilenie oceny poznawczej uzyskania zatrudnienia jako krzywdy/straty było wyższe w grupie ZW i NZW 1 w porównaniu do grupy osób słyszących.

W drugim badaniu uczestniczyło 31 osób głuchych i słabosłyszących, 16 osób w grupie ZW i 15 osób w grupie porównawczej, które nie korzystały z ZW. Grupy były dobrane pod względem wieku, płci, poziomu wykształcenia, rodzaju i stopnia niepełnosprawności, a także rodzaju edukacji, stopnia uszkodzenia słuchu oraz statusu uszkodzenia słuchu rodziców i doświadczenia na rynku pracy. Zastosowano plan quasi – eksperymentalny z pre- i posttestem (okres między pomiarami wynosił ok. 12 miesięcy). W drugim pomiarze w grupie ZW zaobserwowano wzrost nasilenia oceny poznawczej sytuacji uzyskania zatrudnienia jako wyzwania-pasywności, przy braku zmiany w nasileniu tej zmiennej w grupie osób głuchych i słabosłyszących niekorzystających z ZW, co można interpretować jako znaczenie metody ZW dla kształtowania pozytywnej interpretacji sytuacji uzyskania zatrudnienia. W przypadku poczucia własnej skuteczności oraz satysfakcji z życia w grupie ZW nie stwierdzono zmian między pierwszym a drugim pomiarem, przy obniżeniu poziomu tych zmiennych w II pomiarze w grupie osób/Głuchych niekorzystających z ZW. Wyniki badania mogą więc wskazywać na pozytywną rolę ZW w kontekście dobrostanu osób g/Głuchych i słabosłyszących konfrontujących się z sytuacją zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Z uwagi na ograniczenia badania związane z wielkością próby oraz brakiem randomizacji, a także brakiem trzeciego pomiaru należy zachować ostrożność w interpretacji otrzymanych rezultatów. W pracy wskazano kierunki dalszych badań.